

РОЗДІЛ VIII. Соціально-економічні та духовні наслідки Другої світової війни

Олексій Колісник

Вплив Другої світової війни на становлення ідентичності українця як на джерело його духовного саморозвитку

*Дві речі завжди зачаровували й зворушували мене:
зоряне небо над головою й моральний закон в мені.*

Іммануїл Кант

Народ гине, якщо занепадає його дух.

Народ зростає, якщо його дух щоразу підноситься:

такий народ ніяка зовнішня сила не може знищити.

Папа Римський Іван Павло II

Духовні висліди Другої світової війни для українців були і є суперечливими, оскільки війна ствердно вплинула на хід об'єднання українців в одній імперії, яка продовжила виконання давнього російського задуму перетворення українців на росіян. Опір українських націоналістів політиці асиміляції призвів до появи української держави.

Ключові слова: культура, мова, етнос, етнічна ідентичність, ідеологія, націоналізм, нація, національна ідентичність, національна держава, Україна.

Колісник Алексей. Влияние Второй мировой войны на становление идентичности украинца как на источник его духовного саморазвития. Духовные последствия Второй мировой войны для украинцев очень противоречивы, так как война способствовала их объединению в одной империи, которая продолжала выполнение давнего проекта превращения украинцев на русских. Спротивление украинских националистов способствовало появлению украинского государства.

Ключевые слова: культура, язык, этнос, этническая идентичность, идеология, национализм, нация, национальная идентичность, национальное государство, Украина.

Kolisnyk Oleksiv. The Afterwar Ordeals and Achievements of Ukrainian Identity as National Spirit of Ukrainians. The spiritual consequences of World War II were and still are contradictory for Ukrainian people, as the War influenced their unity in one empire, which continued the realization of the longtime Russian project to transform Ukrainians into Russians. The resistance of Ukrainian Nationalists against the police of assimilation led to the emergence of the Ukrainian state.

Key words: culture, language, ethnos, ethnic identity, ideology, nationalism, nation, national identity, national state, Ukraine.

Постановка наукової проблеми. Розпочата двома світовими бандитами Адольфом Гітлером та Йосипом Сталіном війна мала непередбачувані її ініціаторами наслідки у вигляді подальшого переходу етнічної ідентичності у національну в частини пасіонарних українців, які продовжували боротьбу за незалежність української держави. Друга світова війна виплекала політичний український націоналізм, який розпочав практичну боротьбу за незалежність України. Комуністична партія Радянського Союзу завжди жорстоко боролася з будь-якими проявами українського націоналізму. В повоєнну добу Україна отримала незалежність, але якість життя більшості українців в українській державі почала розвиватися у спадному напрямку. Чому українці виявилися нерезультативною титульною нацією?

Метою нашого розгляду є виявлення впливу Другої світової війни на націєтворення українців. **Об'єктом** нашого розгляду є духовні наслідки Другої світової війни. **Предметом** нашої розвідки став повоєнний націєгенез українців. За гіпотезу нам слугує припущення, що саме український націоналізм зможе виконати український задум остаточного перетворення українського етносу в українську націю, яка стане повноправним будівником результативної держави для всіх громадян України.

За сім десятків років радянської влади в керівництві Радянського Союзу пасіонаріїв майже цілком замінили субпасіонарії, в яких смислові прагнення задоволення фізіологічних потреб та безпеки стали провідними в ієрархії смислів, тому комуністичні номенклатурники хотіли самі мати високу якість життя, тобто пригнули жити тут і тепер. Причин розпаду Радянського Союзу є багато, серед них чільне місце займає смислове прагнення субпасіонарної партійно-господарської номенклатури привласнити все те народне багатство, яким вона управляла. Саме комуністичні вожді розпочали період дикого накопичення капіталу на теренах Радянського Союзу. Ідеологія російського шовінізму вважає своїми суперниками всі неросійські націоналізми на теренах колишніх Російської імперії та Радянського

Союзу, а також на нинішній території Російської Федерації, Білорусії та України. У російській політиці щодо України досі домінує доктринальна настанова міністра внутрішніх справ уряду часів імператора Олександра II Валуєва: «Українського язика не было, нет и быть не может», а з неї випливають державні акти на нищення української ідентичності шляхом зменшення діапазону функціонування української культури та використання української мови. Російська імперія та Радянський Союз були неправовими державами, в яких людська особистість розглядалася не як мета, а як засіб для досягнення могутності держави. В Україні метрополія здійснювала російський задум перетворення української ідентичності на ідентичність російську. Доба рабської залежності, страху, прищепленої безпорадності та упокорення залишила глибокі та згубні сліди в психології українців у вигляді великої кількості конформних субпасіонаріїв, у яких провідним сенсом ієрархії смислів стало смислове прагнення пристосовуватися до наявних обставин через творення малої контактної групи типу родини до творення великої уявної спільноти типу нації. Для вилучення з психіки пересічного українця російського раба, переборення страху та прищепленої безпорадності потрібна духовна революція чи, іншими словами, перебудова взірцевої особистості для українства. На місце надмірної емоційності, сентиментальності, анархічного індивідуалізму, утопічного інтелектуалізму, комплексу меншовартості, орієнтації лише на малу спільноту типу контактної групи має прийти переживання та усвідомлення єдності у великій спільноті якою є нація, життєвий реалізм, активізм, цілеспрямованість, організованість, синтез між свободою та дисципліною, а також між самостійністю та відповідальністю.

Українську національну ідею як задум духовного перетворення українського етносу на українську націю та домагання української нації самостійної української держави породив український пророк Тарас Шевченко. Першою на заклик Тараса Шевченка відгукнулася хохляцька політична лінія Михайла Драгоманова, яка прагнула до половинчатої реалізації українського задуму перетворення українського етносу на українську націю у вигляді культурного націоналізму, соціал-демократії, лібералізму, автономії, двомовності, політичної нації, лояльності, угодовщини, реальної політики. Послідовники Драгоманова, в психіці яких зберігається прищеплена безпорадність і рабський страх, як «нечистий ладану» бояться радикальних життєвих дій. Сильні своєю обережністю, але слабкі духом, представники політичної лінії Драгоманова уже три рази приходили до влади (Українська народна республіка 1917–1920 р., здобуття Україною незалежності 1991 р., Помаранчева революція 2004 р.) і завжди її у них забирали прихильники малоросійської політичної лінії Юзефовича, які ототожнювали себе з Росією і російською ідентичністю та були схильні до радикальних вчинків. Політики малоросійської політичної лінії Юзефовича, в яких відсутня українська ідентичність, здатні капітулювати перед російським імперіалізмом в ім'я дрібних та скороминучих матеріальних вигод, поступитися українським суверенітетом та українською ідентичністю перед північним сусідом, який спроможний у політиці поставити далекосяжні цілі і тимчасово поманити матеріальними надбаннями; для прихильників лінії Юзефовича деукраїнізація українців не є великою поступкою.

Відповіді на найважливіше запитання: «Чому українська влада за два десятка років незалежності гальмувала перехід українського етносу у вищий стан справді титульної нації і чому незалежна українська держава вибудувала несправедливий суспільно-економічний лад олігархократії?» Ліворадикальна соціальна риторика комуністів з малоросійської лінії Юзефовича і правоцентристська проукраїнська риторика ліберальних націонал-демократів лінії Драгоманова служить камуфляжем для однакових субпасіонарних провідних сенсів ієрархії смислів, які спрямовані на породження прихвизаційних життєвих дій. Субпасіонарність у вигляді непослідовності та нерішучості реалізації національних і соціальних смислів нинішніх братчиків хохляцької лінії Драгоманова породжена провідними сенсами ієрархії смислів у задоволенні матеріальних потреб і потреб безпеки. Пасіонарної принциповості та радикальності у духовному саморозвитку української нації представники хохляцької політичної лінії Драгоманова не вияляють внаслідок того, що в них ієрархії смислів очолюють матеріалістичні цілі.

Завдяки спільним зусиллям субпасіонаріїв малоросійської політичної лінії Юзефовича та хохляцької політичної лінії Драгоманова Україна не має виняткового права на творення української України та не створила соціально-економічного ладу, який сприяв саморозвитку всіх громадян. Усі двадцять років незалежності відбувається розбудова проросійської України для деукраїнізованих олігархів та проросійських україноненависників, спричинена штучним гальмуванням формування української нації. Заради ефективності віковичної політики «розділяй і володарюй», яка проводиться правлячою псевдоелітою для прихвизації народних багатств, в Україні всі два десятиліття ніби незалежності продовжується асиміляційний наступ російської ідентичності на українську ідентичність за сприяння уряду репрезентаторів політичних ліній Драгоманова та Юзефовича. Збереження неприйняття української

ідентичності та асиміляційного наступу на неї російської ідентичності ставить під сумнів необхідність політичної самостійності України, що є прихованим підмурівком для міжетнічних зіткнень. У нинішніх ідеологемах «русский мир» та «Союз славянских государств» для повноправної української ідентичності місця немає; ці ідеологеми продукують російську спільноту замість української та не працюють на консолідацію громадян самостійної України.

За пропагандою політичної нації, громадянського суспільства та державного патріотизму ховається приниження української ідентичності, культури, мови та історії як другосортних порівняно з російськими. Орієнтація державної політики України виключно на становлення політичної нації без будь-яких українських національних ознак фактично не лише зберігає двомовність і наростання російської ідентичності, а й узаконює переваги для російської мови, які здатні конкурентно долати українську мову та ідентичність в силу інерції віковичної політики Російської імперії та Радянського Союзу. Російська Федерація, проводить нову політику відновлення імперії та має в Україні фактичну монополію на культурно-інформаційний простір. Внаслідок досягнутої насильно престижності російська мова та ідентичність здатні витіснити українську мову та ідентичність у нерівній конкурентній боротьбі. Формально, за даними останнього перепису населення України, українці складають 78,8 % населення, тобто за світовими стандартами Україну можна вважати національною державою, але фактично в ній незалежній Україні саме українці потребують захисту. Українці етнічного походження офіційно є титульною нацією української держави і мають претендувати на місію згуртування громадян України для побудови результативної держави для всіх.

Національно свідомі українці ніколи не ставили за мету асиміляцію національних меншин шляхом нищення їх культурної самобутності. Цілком можливою державною політикою України є не лише захист українців як титульної нації, а й підтримка культурної самобутності всіх національних меншин, а в першу чергу тих аборигенів, які не мають іншої батьківщини крім України (кримських татар, гагаузів, циган, караїмів, кримчаків), але під «димовою завісою» захисту національних меншин відбувається наступ на українську ідентичність шляхом активного впровадження російської ідентичності. Розбудова Української нації та самостійної Української держави розпочинається із переборення в душах українців російського раба і підданця. Радикальна українська політична лінія Миколи Міхновського стартувала пізніше поміркованої лінії Драгоманова та капітулянтської лінії Юзефовича; вона взялася за розбудову української нації та за осягнення українцями самостійної України. Сильні духом і міцні волею націоналісти лінії Міхновського позбулися рабської психології, мають провідним сенсом своїх ієрархій смислів здобування блага для України, тому вони самовіддано боролися за волю України, за «панування українців у своїй сторонці», але ніколи ще не були при владі. Українська Україна постане лише тоді, коли громадяни України приведуть до влади українських націоналістів, які будуть не нищенням будувати, а будованням нищити, які розуміють, що соціальне визволення можливе тільки спільно з національним визволенням.

Провідна цінність життєдіяльності української політичної лінії Міхновського є цілком духовною розбудова соціально справедливої української України для всіх її громадян. Ключовою цінністю кола діяльні хохляцької політичної лінії Драгоманова є володіння матеріальними статками в ліберальному політичному суспільстві, а цінність буття української України є їй підпорядкованою. Путівною цінністю життєвих актів малоросійської політичної лінії Юзефовича на нинішньому етапі існування України є породження спрямованих на накопичення капіталу життєвих актів, а наповнення духовного життя України російськими духовними смислами є підлеглою цінністю. Такий перелік цінностей нині реалізується шляхом ефективної динамічної політики «розділяй і грабуй», яка єднає проросійських політиків та денационалізованих олігархів. Проросійські політики малоросійської політичної лінії Юзефовича мають прикінцевим сенсом ієрархії смислів стабільне входження України в «Союз Славянских государств» і «русский мир» в якості сателіта Росії чи її Малоросійської губернії, в той час як генеральним сенсом ієрархії смислів денационалізованих олігархів, в яких більшість матеріальних смислів реалізується у Європі і які бояться приходу підтриманих метрополією більш «крутиших» російських олігархів, є сама динамічна політика «розділяй і володарюй». Ця політика заперечує остаточний перехід українського етносу у вищий стан української нації, чим блокує появу неформального справжнього господаря України – української нації та середнього класу, і дає можливість малочисельним олігархам бути правлячим класом в Україні. Потенційна суперечність в ієрархії смислів нині потужної малоросійської політичної лінії Юзефовича між проросійськими політиками та денацио-

налізованими олігархами консервує спадне балансування України між Європою та Росією, фактично продовжує русифікацію українців, укріплює олігархократію та вимиває середній клас. Зовнішнє підкріплення інерційного наступу російської ідентичності на травмовану загарбником на царині історії українську ідентичність, яка є нині малоздатною до успішної конкуренції, працює на поглиблення прірви між багатими та бідними. Саме соціальна несправедливість у розподілі матеріальних благ в Україні повільно нарощує потребу в рішучій політичній лінії Міхновського, яка має стержневою цінністю поєднання національної та соціальної революції. Чим закінчиться довготривала боротьба між російським задумом трансформації українців на росіян та українським задумом перетворення українського етносу на українську націю покаже наступна історія. Але оскільки соціальна несправедливість в Україні причиною несправедливості національної, то лише реалізація задуму перетворення етносу в українську націю здатна зробити Україну результативною державою для всіх її громадян.

Засадою державної політики України має стати український націоналізм у широкому розумінні терміну – громадянський націоналізм, який паралельно реалізує національні смисли титульної нації та національних меншин, а також втілює в життя розбудову української нації та буде результативною і соціальносправедливою державою для всіх громадян, а не лише для правлячого класу олігархів. Джерелом громадянського націоналізму в Україні має стати освіта, в якій молоді люди освоюють українську мову, українську історію, Конституцію та елементарні закони України.

Незалежність виявила тяжку недугу України. У нинішніх українських обставинах за псевдоліберальним марнослів'ям про культурний плюралізм та спільне благо маскуються особистості з егоцентричною ієрархією смислів, які підпорядкували державну політику своїм та клановим смислам. У період незалежної України провідні політики політичних ліній Драгоманова та Юзефовича вивели громадян України на два шляхи розвитку, які поборювали один одного: Захід–Схід, українська мова–російська мова, Київський патріархат–Московський патріархат, НАТО і Євросоюз–оборонний та економічний союз з Росією. За два десятиліття незалежності України скоротилося з 52 млн до 45. Внаслідок духовного роздвоєння українців на російський задум перетворення українців на росіян та український задум трансформації українського етносу в українську націю, виграли олігархи, які чітко усвідомлювали мету – привласнення багатств українського народу. В Україні найбільший порівняно Європою та Північною Америкою розрив між 10 % найбагатших та 10 % найбідніших і ця прірва має тенденцію до зростання. Громадяни України діляться не на російськомовних, які зорієнтовані на Росію, російську мову та УПЦ Московського патріархату, та на україномовних, які зорієнтовані на Захід, українську мову та УПЦ Київського патріархату, а на багатих і бідних. Саме прірву між багатими і бідними в розподілі національного продукту у вигляді матеріальних благ має виправити справжня національна еліта. У міру зростання різниці між найбагатшими та найбіднішими попит на радикальну ідеологію та радикальні життєві акти буде зростати. З усього різноманіття ідеологій комуністи, соціалісти, соціал-демократи хохляцької політичної лінії Юзефовича, ліберали і націонал-демократи малоросійської політичної лінії Драгоманова уже були при владі і вже показали свою неспроможність будувати справедливе суспільство. Націоналісти української політичної лінії Міхновського ще не були при владі, але уже рясно полили українську землю своєю кров'ю під час боротьби за Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ. Україна лише тоді стане державою для всіх її громадян, коли вони приведуть до влади українських націоналістів і стануть повноцінною нацією як «великою особистістю», яка рішуче рухається одним цивілізаційним шляхом.

В Україні за роки її ніби незалежного буття відбулася і досі відбувається замаскована ефективною політикою «розділяй і володарюй» матеріалістична еволюція, в ході якої один відсоток її громадян заволодів майже половиною її багатств. Різниця між 10 % найбідніших громадян та 10 % у сорок разів, а Україна за показниками якості життя громадян опустилася на передостаннє – тридцять дев'яте місце – серед країн Європи. Причина матеріального зубожіння більшості громадян України є цілком духовною і суть її у незакінченому переході українського етносу у більш високий стан нації. Цю причину і використали олігархи та україноненависники під час реалізації успішної політики «розділяй і володарюй». Їх цілком влаштовує недосформованість української нації, оскільки розколотив український етнос стає нездатним досягнути єдиної національної ідеї і тому спрямовується на два взаємно заперечних шляхи подальшого розвитку. Для громадян України навмисне гальмування українського націєтворення олігархами та україноненависниками обертається закостенінням соціального безладу, профанацією їх буття, зубожінням всеохопної більшості населення, вимиванням середнього класу та жируванням меншості.

Духовність уявних спільнот, однією із яких є український етнос, вибудовується драбинками цінностей, які пересічні співучасники вибірково привласнюють та на їх оперті будують власні ієрархії смислів. У процесі висхідної духовної революції провідними цінностями уявної спільноти стають надособистісні духовні цінності, котрі орієнтовані на процесуальне буття, а матеріалістичні цінності володіння кінцевим результатом підпорядковуються їм. Якщо і надалі ієрархії смислів більшості пересічних громадян України та її владної псевдоеліти будуть очолювати провідні матеріалістичні смисли володіння кінцевим результатом, а не процесуальні смисли буття, то буде продовжуватися подальша всезагальна криза, яку може переломити лише духовна революція, в ході якої провідними смислами спочатку у пасіонарній еліті стануть привласнені надособистісні цінності гідності, честі, совісті, нації, свободи, справедливості, відповідальності, добра, любові, турботи, краси, істини, творчості; надсмислу, космосу, бога. Коли нова національна духовна еліта своїм прикладом безкорисливого та самовідданого служіння надособистісним смислам презентуватиме надособистісні цінності пересічним громадянам України, тоді і ці громадяни України будуть привласнювати надособистісні цінності, трансформувати їх у провідні сенси своїх ієрархій смислів та породжувати пасіонарні життєві акти служіння надособистісним смислам.

За добу української бездержавності завдяки цілеспрямованій державній політиці прищеплення безпорадності та перетворення нащадків козаків, січових стрільців та українських повстанців на імперсько-державних слуг відбулося суттєве зменшення духовної сили особистості у багатьох пересічних українців, яке проявилось вервечкою стереотипів духовної убогості у вигляді покірності, пасивності, наївності, страху перед владою, байдужості до чужого горя, лицемірства, заздрості, жадності, зрадництва, невіра в себе, комплексу меншовартості, прийняття несправедливості, прагнення жити лише сьогоднішнім днем, втратою відповідальності за прийдешнє. Щоб жити краще українцям потрібно рефлексувати причини нинішнього спадного статус-кво, переоцінити цінності своєї уявної спільноти, перебудувати ієрархію смислів пересічної особистості, почати думати як свободна особистість з високим переживанням усвідомленої гідності і честі, тобто мотивувати свої вчинки більш духовними смислами та породжувати надособистісні життєві акти. ***Без духовної революції, яка передуює революції національно-соціальної, в українців немає результативного прийдешнього! У ході духовної революції український етнос має здійснити радикальний перелом у своєму соціально-історичному розвитку; різко змінити порядок у драбинці цінностей, значень і смислів; самовизначитися у націю.***

Процеси націогенезу та соціогенезу під час державотворення на теренах нинішньої України мають відбуватися одночасно. Національна революція має здійснюватися разом із революцією соціальною. Подальше творення української нації має відбуватися синхронно із творенням українського громадянського суспільства. Націєтворення та соцієтворення можуть бути успішними в Україні лише тоді, коли будуть відбуватися одночасно. Оскільки Україна має дві основні проблеми, якими є розмитість національної ідентичності та відсутність соціальної справедливості, з яких перша тягне за собою другу, то Україні потрібна одночасна радикальна соціальна та національна революція, котра спрямована на комплексне вирішення проблем. Національна революція тісно зв'язана з революцією соціальною, лише їх одночасність здатна принести успіх. В українській революції її національний складник є первинним, тому що будь-яка революція є у першу чергу духовно-психічною категорією, тобто для успіху революції духовне має передувати матеріальному. Для соціально-матеріального успіху українцям конче потрібно відбуватися повноцінною нацією, яка усвідомлює себе господарем в Україні, а для такого радикального перелому в українському націєтворенні українці мають привести до влади пасіонарних українських націоналістів. Прорив пасіонарного українського духу в соціальне буття, в історію і культуру, засвідчить становлення повноцінної української нації. До влади в Україні має прийти згуртована духовно-націоналістична еліта, яка захистить українську ідентичність та середніх і бідних громадян України шляхом одночасного проведення національної і соціальної революції. Український політичний націоналізм як думання і діяння пасіонарних співучасників української політичної лінії Міхновського з втілення у життя національних смислів буде актуальним в Україні до того часу, доки українці не стануть повноцінною нацією, яка стала повноправним господарем в Україні, а після того він перетвориться у культурно-побутовий націоналізм пересічних українців. ***Національною ідеєю українців на нинішньому щаблі розвитку має стати ідея української нації як фактичного повноправного господаря в українській державі, а не лише як формально титульної нації.***

Список використаної літератури

1. Колісник О. П. Психологія духовного саморозвитку особистості / О. П. Колісник. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 388 с.
2. Колісник О. П. Духовний саморозвиток української нації: хто Ви є, ненько Україно, куди йдете та чи усвідомлюють Ваші діти-українці, куди приведе цей шлях / О. П. Колісник. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 312 с.

Анна Мухаровська

Діяльність державних комісій щодо встановлення людських втрат, яких зазнала Волинська область у роки Другої світової війни

Розглянуто етапи формування державних комісій щодо обліку збитків та встановлення втрат, заподіяних німецькими загарбниками у Волинській області. Проаналізовано персональний склад комісій, форми та методи встановлення та документування злочинів нацистів та їх спільників, на основі чого виокремлено етапи діяльності державних комісій. Розглянуто цифри людських втрат області серед різних суспільних верств та за географічним поділом.

Ключові слова: Друга світова війна, людські втрати, збитки, державні комісії щодо обліку збитків та встановлення втрат.

Мухаровская Анна. Деятельность государственных комиссий относительно установления человеческих потерь, которые потерпела Волынская область в годы Второй мировой войны. В статье рассмотрены этапы формирования государственных комиссий относительно учета убытков и установления человеческих потерь, причиненных немецкими захватчиками в Волынской области. Проанализирован персональный состав комиссий, формы и методы установления и документирования преступлений нацистов и их сообщников, на основе чего выделены этапы деятельности государственных комиссий. Рассмотрены цифры человеческих потерь области среди разных общественных слоев и за географическим делением.

Ключевые слова: Вторая мировая война, человеческие потери, убытки, государственные комиссии относительно учета убытков и установления потерь.

Mukharovska Anna. Activity of State Commissions in Relation to Establishment of Human Losses which Was Tested by the Volynska Area in the Years of Second World War. In the article the stages of forming of state commissions are considered in relation to the account of losses and establishment of human losses, caused the German invaders in the Volynskiy area. The personal composition of commissions, forms and methods of establishment and documenting of crimes of nazis and their accomplices is analysed, what the stages of activity of state commissions are selected on the basis of. The numbers of human losses of area are considered among different public layers and after a geographical division.

Key words: The second world war, human losses, losses, state commissions, is in relation to the account of losses and establishment of losses.

Злочини нацистів проти людства не могли лишатися без покарання. Тому ще в далекому 1942 р. у передової громадськості СРСР визріла ідея створення інституту для встановлення та документування фактів злочинів та осіб злочинців з метою покарання.

Такі завдання були покладені на Надзвичайну державну комісію щодо встановлення і розслідування злочинів німецько-фашистських загарбників та їх спільників і заподіяних ними збитків громадянам, колгоспам, громадським організаціям, державним підприємствам СРСР (НДК).

З визволенням частини Волинської області в лютому 1944 р. та відновленням діяльності обкому КП(б)У та облвиконкому було розпочато утворення *Волинської обласної державної комісії*, яка розпочала роботу тільки в серпні 1944 р.: процес утворення комісії розтягнувся майже на півроку з причин проходження фронту та остаточного визволення області.

Не збереглося документів про утворення та склад Волинської обласної комісії, проте, без сумніву актив комісії складався з: голови облвиконкому Решетняк, секретаря облвиконкому Профатилова, заступника голови облвиконкому Родика, начальника облвідділу НКВС полковника Яковенка та відповідального секретаря Положая.